

V Bruseli, 23. novembra 2011

Tvorivá Európa: Často kladené otázky

(Pozri tiež [IP/11/1399](#))

Čo je podstatou programu Tvorivá Európa?

Cieľom programu Tvorivá Európa je podporovať európsku kinematografiu a kultúrne a tvorivé odvetvia a umožniť im, aby zvýšili svoj prínos k zamestnanosti a rastu. S navrhovaným rozpočtom vo výške 1,8 miliardy EUR na obdobie rokov 2014 – 2020 bude podporovať desiatky tisíc umelcov, profesionálov v oblasti kultúry a kultúrnych organizácií pôsobiach v oblasti scénického umenia, krásneho umenia, vydavateľskej činnosti, filmu, televíznej tvorby, hudby, interdisciplinárnych druhov umenia, kultúrneho dedičstva a odvetvia videohier, čo im umožní pôsobiť po celej Európe, osloviť nové publikum a rozvinúť zručnosti potrebné v digitálnom veku. Tým, že nový program pomôže európskym kultúrnym dielam osloviť nové publikum v cudzích krajinách, prispeje zároveň k ochrane a podpore európskej kultúrnej a jazykovej rozmanitosti.

Prečo Európa potrebuje program tvorivá Európa?

Kultúra zohráva v hospodárstvach 27 členských štátov EÚ významnú úlohu. V rámci štúdií EÚ sa zistilo, že kultúrne a tvorivé odvetvia sa na HDP EÚ podieľajú asi 4,5 % a na zamestnanosti EÚ asi 3,8 % (8,5 miliónov pracovných miest a mnoho ďalších, ak vezmeme do úvahy prieniky do iných odvetví). Výskum preukázal impozantný potenciál týchto odvetví, pokiaľ ide o rast: v rokoch 2000 až 2007 rástla zamestnanosť v týchto odvetviach v priemere o 3,5 % za rok v porovnaní s 1 % rastom celého hospodárstva 27 členských štátov EÚ. Nárast miery zamestnanosti v USA a Číne v týchto odvetviach bol tiež rýchly, v priemere 2 % za rok. Európa je jedným z popredných vývozcov produktov tvorivých odvetví. Aby sme si túto pozíciu udržali, potrebujeme investovať do schopnosti týchto odvetví pôsobiť cezhranične.

Tvorivá Európa reaguje na túto potrebu strategickjším prístupom a plánmi, ako zacieliť investície do oblastí, v ktorých bude ich dosah najväčší.

V rámci programu Tvorivá Európa sa zohľadňujú problémy vzniknuté v dôsledku globalizácie, najmä dosah digitálnych technológií, ktoré menia spôsob, akým kultúrne diela vznikajú a distribuujú sa a aj prístup k nim, ale tiež aj premenu tokov príjmov a obchodných modelov. Tento vývoj tiež vyzvára príležitosti pre európske kultúrne a tvorivé odvetvia, ktorým sa program snaží pomôcť, aby sa chopili týchto príležitostí a mohli tak mať prospech z prechodu na digitálne technológie a vytvoriť si kariérne a pracovné príležitosti, ktoré by mali medzinárodnejší charakter.

Prečo Komisia navrhuje zlúčiť súčasné programy Kultúra, MEDIA a MEDIA Mundus do jedného programu?

Tieto odvetvia čelia podobným problémom vrátane roztrieštenosti trhu zapríčinennej kultúrnou a jazykovou rozmanitosťou, globalizáciou a prechodom na digitálne technológie, ako aj závažným ťažkostiam v prístupe k obchodným úverom.

Majú tiež podobné potreby z hľadiska ochrany a podpory kultúrnej a jazykovej rozmanitosti a posilnenia svojej konkurencieschopnosti s cieľom prispieť k vytváraniu pracovných miest a k rastu.

Komisia však uznáva, že štruktúra týchto odvetví je taktiež rôznorodá. Preto navrhuje jeden rámcový program, ktorý má však osobitné súčasti, aby mohol poskytovať vhodnú podporu.

Ako sa bude program tvorivá Európa odlišovať od súčasných programov MEDIA a Kultúra? Zaniknú tieto názvy?

Program Tvorivá Európa zlúči súčasné samostatné podporné mechanizmy pre kultúrne a audiovizuálne odvetvia v Európe do jedného programu, ktorý bude prístupný pre všetky kultúrne a tvorivé odvetvia.

Program sa však bude aj naďalej zaoberať charakteristickými potrebami audiovizuálneho odvetvia a iných kultúrnych a tvorivých odvetví prostredníctvom svojich osobitných súčastí Kultúra a MEDIA. Tieto súčasti budú stavať na úspechu súčasných programov Kultúra a MEDIA.

Program okrem toho zavedie nový nástroj finančnej záruky, ktorý umožní malým subjektom pôsobiacim v oblasti kultúry prístup k bankovým úverom vo výške 1 miliardy EUR.

Aké sú ciele programu?

Komisia odhaduje, že v rokoch 2014 – 2020 by najmenej 8 000 kultúrnych organizácií a 300 000 umelcov, profesionálov v oblasti kultúry, resp. ich diela, malo získať podporu určenú na preniknutie za hranice a získanie skúseností, čo im pomôže rozvinúť medzinárodné kariéry. Program tiež podporí preklady viac ako 5 500 kníh a iných literárnych diel.

Časť programu nazvaná MEDIA sa zameria na podporu celosvetovej distribúcie viac než 1 000 európskych filmov, a to prostredníctvom tradičných i digitálnych platforiem; poskytne tiež finančné prostriedky pracovníkom v oblasti audiovizuálnych diel s potenciálom na distribúciu v zahraničí.

Je na čom stavať: čiastočne vďaka podpore programu MEDIA vzrástol podiel európskych filmov medzi všetkými novo premietanými filmami v európskych kinách z 36 % v roku 1989 na 54 % v roku 2009. Sieť Europa Cinemas pozostávajúca z viac než 2 000 prevažne nezávislých kín pomáha zabezpečiť, aby sa publikum v 475 mestách dostalo k širokému a rozmanitému spektru filmov. Filmy premietané v tejto sieti prilákali v roku 2009 59 miliónov divákov v porovnaní s 30 miliónmi v roku 2000.

Aké problémy program rieši?

Kultúrne a tvorivé odvetvia v súčasnosti nevyužívajú jednotný trh v plnej miere. Jednou z prekážok, ktorej čelia, je jazyk. V Európskej únii existuje 23 úradných jazykov, 3 abecedy a približne 60 uznávaných regionálnych a menšinových jazykov. Táto rozmanitosť je súčasťou bohatej európskej mozaiky, ale ohrozuje úsilie autorov osloviť čitateľov v iných krajinách, zabraňuje návštevníkom kín a divadiel pozrieť si zahraničné diela a hudobníkom sťažuje prístup k novým poslucháčom. Prieskum Eurobarometra z roku 2007 ukázal, že len malá časť Európanov sleduje zahraničnú televíziu alebo filmy a len 7 % číta knihy v iných jazykoch.

Intenzívnejšie zameranie na podporu vytvárania publika a na schopnosť odvetvia komunikovať s publikom bezprostrednejšie, napríklad prostredníctvom iniciatív v oblasti mediálnej gramotnosti alebo nových interaktívnych online nástrojov má potenciál sprístupniť verejnosti omnoho viac diel v cudzích jazykoch. Komisia odhaduje, že projekty podporované programom Tvorivá Európa oslovia priamo alebo nepriamo viac než 100 miliónov ľudí.

Akým spôsobom sa bude spravovať program Tvorivá Európa?

Tvorivá Európa bude jednoduchšou, jasne rozoznatelnou a ľahko prístupnou vstupnou bránou pre európskych pracovníkov kultúrnych a tvorivých odvetví bez ohľadu na ich umelecký odbor, a bude poskytovať podporu umeleckým činnostiam v EÚ i mimo nej. Súčasný systém správy prostredníctvom Výkonnej agentúry pre vzdelávanie, kultúru a audiovizuálnu oblasť bude pokračovať aj naďalej.

Môžu o finančné prostriedky požiadať jednotlivci?

Tvorivá Európa nebude prijímať žiadosti od jednotlivcov. Predsa len asi 300 000 individuálnych umelcov a profesionálov v oblasti kultúry ako aj vzdelávacích inštitúcií bude zapojených do projektov predložených kultúrnymi organizáciami. To je omnoho hospodárnejší spôsob, ako dosiahnuť výsledky a trvalý účinok.

Ktoré krajiny môžu požiadať o finančné prostriedky?

Program Tvorivá Európa bude otvorený pre členské štáty a tiež pre krajiny Európskeho združenia voľného obchodu (ďalej len „krajiny EZVO“, t.j. Island, Lichtenštajnsko, Nórsko a Švajčiarsko), prístupujúce a kandidátske krajiny EÚ, potenciálne kandidátske krajiny a susedné krajiny. Ďalšie krajiny sa môžu eventuálne zapojiť do osobitných akciách.

Do programu Kultúra sú v súčasnosti zapojené členské štáty EÚ, krajiny EZVO Chorvátsko, Turecko, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko, Srbsko, Čierna Hora a Bosna a Hercegovina.

Členské štáty EÚ, Chorvátsko, Island, Lichtenštajnsko, Nórsko a Švajčiarsko sa zúčastňujú programu MEDIA.

Čo sa stane s programom MEDIA Mundus?

Súčasný program MEDIA Mundus, ktorý podporuje spoluprácu medzi európskymi a zahraničnými profesionálmi v oblasti kultúry a medzinárodnou distribúciou európskych filmov, sa začlení do časti MEDIA programu Tvorivá Európa.

Súčasťou programu tvorivá Európa bude medziodvetvový podprogram. V čom spočíva?

Tento podprogram pozostáva z dvoch častí: nástroj finančnej záruky spravovaný Európskym investičným fondom, ktorý malým subjektom pôsobiacim v oblasti kultúry uľahčí prístup k bankovým úverom, a financovanie určené na podporu štúdií, analýz a lepšieho zhromažďovania údajov, čím sa zabezpečí lepšia tvorba politík založených na disponibilných údajoch.

Nie je efektívnejšie poskytnúť príjemcom priamo finančnú podporu než ponúknuť záruku za časť ich bankových úverov?

Záruka má vysoký násobiaci efekt a vďaka zdieľaniu rizík s EÚ priťahuje ďalšie financovanie zo strany investorov. To možno už pozorovať v prípade súčasného garančného fondu výroby MEDIA, v ktorom spoluúčasť EÚ vo výške 2 miliónov EUR podnietila úvery pre filmových producentov vo výške 18 miliónov EUR.

Prečo je nutné vytvoriť osobitný garančný fond pre kultúrne a tvorivé odvetvia? Nemohol by sa na tieto odvetvia vzťahovať rámcový program pre konkurencieschopnosť a inovácie alebo finančný nástroj s rozdelením rizika?

V súčasných iniciatívach sa nezohľadňujú dodatočné prekážky, ktoré musia malé a stredné podniky pôsobiace v kultúrnych a tvorivých odvetviach prekonávať pri získavaní finančných prostriedkov:

- väčšina ich aktív, ako napr. práva duševného vlastníctva, je nehmotná;
- produkty tvorivej činnosti nie sú vo všeobecnosti vyrábané masovo; každý film, knihu, operu, videohru možno vnímať ako jedinečný prototyp;
- dopyt po finančných službách zo strany malých a stredných podnikov pôsobiacich v kultúrnych a tvorivých odvetviach často nie je pre banky dostatočne významný na to, aby ich považovali za komerčne príťažlivé a aby rozvinuli odborné znalosti nevyhnutné na správne pochopenie ich rizikového profilu.

Z uvedených dôvodov neboli európske finančné nástroje schopné poskytnúť týmto odvetviam podporu a je preto potrebný osobitný finančný nástroj.